

ЧЕТВЕРІКОВА О.В., ст. гр. ЕГП-06
Наук. кер.: Кучер В.А., к.е.н., доц.
ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",
м. Донецьк

ФОРМУВАННЯ ЗАХОДІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВУГІЛЬНОЇ ШАХТИ

Исследована проблема инвестиционного развития угледобывающего предприятия. Определены приоритетные направления развития угледобычи на шахте. Доказана экономическая эффективность проекта на основе показателей ЮНИДО.

Актуальність. Функціонування і розвиток паливно-енергетичного комплексу України в значній мірі визначається станом і розвитком вугільної промисловості. Прийняте безальтернативне твердження засноване на аналізі структури запасів органічного палива держави, де вугілля складає 95,4%, і не суперечить сформованій світової тенденції видобутку і використання його як головного енергетичного ресурсу, потреба в якому у єдиних технологічних ланцюгах «вугілля – енергетика» і «вугілля – метал» зростає [1].

Україна, яка недавно була найбільшим експортером енергоносіїв, перетворилася в державу-імпортер практично всієї номенклатури, включаючи і вугілля. Вугільна промисловість виявилася збитковою. І як підсумок цього — зменшення і майже повне припинення інвестицій, неплатежі постачальникам, низька продуктивність праці, обвальне старіння основних виробничих фондів, багатомісячні затримки заробітної плати і т.д. Можливості бюджету в плані представлення великих дотацій збитковим підприємствам практично вичерпані.

Результати досліджень українських і закордонних вчених однозначно свідчать про те, що процеси економічного відновлення і росту визначаються розмірами і структурою інвестицій, якістю і швидкістю їхнього здійснення. Темпи приросту валового національного продукту (ВНП) і національного доходу (НД) досить тісно пов'язані з приростом обсягу, структурними і якісними змінами капіталовкладень [2].

Соціально-економічна криза, що в 90-ті роки охопила Україну, придбала затяжний характер. Сподіватися на саморегулюючий ефект ринкових механізмів у даних умовах нерационально. По-перше, ці механізми в багатьох галузях економіки поки ще в стадії формування. По-друге, масштаби і глибина кризи придбали такий рівень, що характеризує ситуацію в суспільстві як екстремальну. По-третє, більшість підприємств України виявилися в тупику через відсутність джерела коштів, українських необхідних для розширеного відтворення основних фондів.

Вугільна галузь, як одна з найбільш капіталомістких, вимагає значних капітальних вкладень для відновлення основних фондів підприємств і введення нових потужностей замість тих що вибувають. За рахунок власних коштів галузі з цією задачею не справитися. Необхідність росту інвестиційної активності в Україні, підвищення ефективності роботи вітчизняних і іноземних інвесторів мають потребу в пошуку нових шляхів і підходів у формуванні державної політики й організації керування, плануванні і регулюванні інвестиційною діяльністю, чим і обумовлений вибір теми дослідження [3, 4].

Ціль дослідження: розробка інвестиційної стратегії шахти в умовах діяльності вугледобувного підприємства.

Основна частина. У ринковій економіці умовою виживання й основою стабільного положення підприємства є здійснення ним ефективної інвестиційної діяльності, при якій підприємство, вільно маневруючи фінансовими ресурсами, здатне шляхом ефективного їхнього використання забезпечити безперебійний процес

виробництва і реалізації продукції, а також профінансувати капітальні витрати по розширенню і відновленню виробництва. Особливо гострою проблема оновлення основних фондів і відтворення виробничих потужностей є у гірничих підприємств, що обумовлено рухомістю робочих місць і необхідністю постійних інвестиційних витрат на проведення капітальних гірничих виробок для підготовки нових виробничих запасів вугілля. Враховуючи це, у даній статті розглянуті основні методи підвищення ефективності роботи гірничого підприємства за рахунок оптимізації його інвестиційної стратегії. Об'єктом дослідження стала ДВАТ “Шахта “Добропільська” ДХК “Добропільвугілля”.

Шахта “Добропільська” веде гірничі роботи на горизонтах 200 і 450 м. Її промислові запаси вугілля складають 57,5 млн. т. Упродовж останніх п'яти років шахта “Добропільська” працює стабільно, рентабельно щорічно видобуваючи з малопотужних пластів більше 1 млн. тонн вугілля. При цьому, всупереч зростанню цін на гірничу техніку та обладнання, електроенергію, металопрокат собівартість однієї тонни залишається майже незмінною. Для підтримання в подальшому рентабельної роботи шахти треба сполучати поточні інвестиційні плани з проектами, які розраховані на перспективу.

Розглянемо бізнес-план інвестиційного проекту відпрацювання виїмкових полів 4-ї південної і 4-ї північної лав пласта m_5^{1B} ДВАТ “Шахта “Добропільська”. Ціль створення проекту, пропонованого до розгляду, одержання прибутку від видобутку і продажу вугільної продукції. Шахта протягом останнього років має стабільні показники роботи і є одним з не багатьох рентабельних підприємств вугільної промисловості України. Конкурентноздатність компанії на вугільному ринку України обумовлюється наступними факторами:

- унікальні якісні характеристики вугілля, що добувається, по змісту сірки;
- стабільний попит на вироблену продукцію;
- довгострокові господарські зв'язки з найбільшими споживачами коксівного вугілля рентабельність виробництва.

Проектом передбачається послідовне відпрацювання виїмкових полів 4-ї південної і 4-ї північної лав пласта m_5^{1B} . У рамках інвестиційного проекту передбачається видобути близько 874,2 тис. тонн рядового вугілля, після збагачення якого буде отримано 521,4 тис. тонн концентрату на загальну суму 89 154 тис. грн. (із ПДВ).

Джерелом інвестицій є власні засоби шахти. У табл. 1 надано розрахунковий обсяг інвестицій у відпрацювання нових виїмкових полів згідно проекту.

Таблиця 1

Інвестиції у відпрацювання нових виїмкових полів

ІНВЕСТИЦІЇ	ВАРТІСТЬ, грн.	%
Усього власні вкладення:	22 807 070	100
У тому числі:		
- устаткування і матеріали для введення в експлуатацію очисних вибоїв	13 761 621	60,3%
- підготовчо-монтажні роботи	9 045 450	39,7%

Проектом передбачається збереження робочих місць у кількості 165 одиниць. Виконані технічні розрахунки свідчать, що модернізація технології видобутку дозволяє зберегти навантаження на вибій на рівні 1000 тон у добу. У табл. 2 наведені обсяги виробництва і реалізації продукції по кварталам реалізації проекту.

Таблиця 2

Обсяги виробництва і реалізації продукції

Продукція	Один.в им.	3 кв. 2010 р.	4 кв. 2010 р.	1 кв. 2011 р.	2 кв. 2011 р.	3 кв. 2011 р.
Вугільний концентрат і промпродукт	тон	7 651	20 676	29 464	52 877	61 286
4 кв. 2011 р.	1 кв. 2012 р.	2 кв. 2012 р.	3 кв. 2012 р.	4 кв. 2012 р.	1 кв. 2013 р.	2 кв. 2013 р.
60 076	46 115	52 548	50 736	54 360	54 964	30 609

У схемі роботи зі споживачами вугільної продукції передбачена затримка оплати в 15 календарних днів з моменту видобутку вугілля. Постачання протягом місяця приймаються рівномірними.

Прямі витрати на виробництво однієї тонни вугільного концентрату складаються з дільничних прямих витрат на видобуток рядового вугілля і загальношахтних витрат на його подальше транспортування і переробку. Планована собівартість видобутку рядового вугілля в середньому склала 61,42 грн/т. У табл. 3 наведені значення інфляційних складових, що враховувалися при визначенні параметрів ефективності інвестиційного проекту.

Таблиця 3

Інфляційні складові, %

Об'єкт	1 рік	2 рік	3 рік і далі
Збут	5,00	5,00	5,00
Прямі витрати	5,00	5,80	6,66
Загальні витрати	5,00	5,80	6,66
Зарплата	5,00	5,80	6,66
Нерухомість	5,00	5,80	6,66

При цьому зроблено упор у бік песимістичного варіанта розвитку ситуації, коли витрати, що визначають собівартість продукції, ростуть швидше, ніж її продажна ціна.

У рамках даного інвестиційного проекту інвестиції, що дозволяє створити нова робоча ділянка, складають 22 807,1 тис. грн. В табл. 4 наведені інтегральні показники ефективності реалізації проекту.

Таблиця 4

Інтегральні показники базового варіанта

Показник	Значення
Ставка дисконтування, %	20%
Період окупності, місяців	32 міс.
Індекс прибутковості	1,02
Чистий приведений доход, грн.	1 530 108
Внутрішня норма рентабельності, %	29,24%

Примітка: Період розрахунку інтегральних показників - 34 міс.

Головна задача шахти у 2010 році полягає в тому, щоб зберегти існуючу виробничу потужність при зниженні виробничих витрат, що дозволить наростити обсяг фінансових резервів для наступного інвестування робіт з освоєння запасів шахти, що залишилися, на найближчі п'ятнадцять років. Як уже було відзначено в розділі 2.4.3, великі зусилля повинні бути прикладені для підготовки і відпрацювання пластів l_2 і l_3 . Характеристику цих пластів наведено у табл. 5.

Таблиця 5

Характеристика пластів, що виймаються

Найменування пласта	Кут падіння, град.	Зольність, %	Зміст сірки, %	Корисна потужність шару, м	Середня продуктивність, т/м ²
l_3	8-12	3,5-35,0	0,6-3,1	0,98-1,18	1,46
l_2	8-12	5,3-39,8	1,1-5,2	1,2-1,52	1,84

На початок року на шахті існує повноцінне гірське господарство: проведені відкаточні і конвеєрні виробки, по усіх виробках здійснюється електровозне відкочування, виробки оснащені стрічковими конвеєрами і включені в загальну систему конвеєризації при видачі добутої гірської маси на поверхню.

Для того щоб приступити до відпрацювання запасів по пластах l_2 і l_3 на глибині 600м і більше необхідно: з існуючих виробок пласта l_2 на горизонті 450м квершлагом довжиною 400 м розкрити пласт k_8 . По пласту k_8 пройти ухили довжиною 700–800м до рівня запасів вугілля на пластах l_2 і l_3 і за допомогою другого квершлягу із пласта k_8 на l_2 , довжина 400м, розкрити вищевказані пласти ще раз.

Необхідність проведення похилих виробок по пласту k_8 викликана неможливістю проведення цих виробок по інших пластах, а також, гірничо-геологічний рівень не дає можливості утримувати ці виробки в справному стані більше шести місяців (на досвіді минулих років).

Висновки. Проведений фінансово-економічний аналіз інвестиційного проекту свідчить про можливість його ефективного реалізації в умовах пільгового режиму оподаткування. Вкладення інвестицій у розмірі 22,8 млн. грн. дозволить підприємству менше ніж за 3 роки реалізації проекту додатково добути близько 874,2 тис. тон рядового вугілля, після збагачення якого буде отримано 521,4 тис. тон концентрату на загальну суму 89154 тис. грн. (с ПДВ). При цьому буде збережено 165 робочих місць. Протягом усього терміну реалізації проекту шахтою буде перераховано різних податків, зборів, обов'язкових платежів на загальну суму 19885,84 тис. грн. Реалізація проекту дозволить підприємству довести баланс готівки до 12,4 млн. грн., частина якого надалі буде реінвестована в підготовку нових запасів до відпрацювання. Усе разом створює вагомий внесок у соціально-економічний розвиток Донецької області.

Таким чином, для підтримки виробничої потужності шахти в майбутньому і підвищення обсягу виробництва, можуть бути запропоновані наступні заходи:

виконання проекту послідовного відпрацювання виїмкових полів 4-ї південної і 4-ї північної лав пласта m_5^{1B} . У рамках інвестиційного проекту передбачається добути близько 874,2 тис.тон рядового вугілля, після збагачення якого буде отримано 521,4 тис.тон концентрату на загальну суму 89154 тис.грн. (з ПДВ);

підготовка до відпрацювання виробничих запасів зближених вугільних пластів l_2 , l_3 , l_4 південного уклонного поля горизонту 450 метрів, де роботи були припинені через незадовільний стан гірничих виробок південного і флангового ухилів, викликаний значним обдиманням порід ґрунту. Витрати на підтримку виробок виявилися занадто великі. Проектом передбачено вирішити цю задачу шляхом

проходження уклонних магістральних виробок по пласту k_8^H , з якого квершлагами будуть розкриватися пласти l_2, l_3, l_4 . Проведення цих виробок забезпечить підготовку запасів більше 7 млн. тон і ритмічну роботу шахти на найближчі роки;

з метою підвищення технічного рівня виробництва на шахті пропонується упровадження нової техніки і технологій. Інноваційні технічні проекти включають застосування буро-шнекової установки БШК-2ДМ для безлюдної виїмки вугілля, упровадження нової високої технології анкерного кріплення виробок із застосуванням смол, які швидко твердіють.

Бібліографічний список

1. **Дорогунцов С., Федорищева А.** Научно-технический прогресс как основа развития производства и снижения его потенциальной опасности // Экономика Украины. — 1998. — №3. — С.4–12.
2. **Бариленко В.И.** Совершенствование анализа себестоимости промышленной продукции. — Саратов: Изд. Сарат. ун-та, 1984. — 69с.
3. Планирование и организация основных фондов в промышленности / Иванов Н.И., Бреславцев А.В., Левина Е.В., Михальская В.А., Хижняк В.И. / Под ред. **Н.И. Иванова**. — К.: Наукова думка, 1982 — 368с.
4. **Рогов Е.И., Кадыров А.С., Коркин А.А.** Оптимизация горно-строительных работ. — Алма-Ата: Наука, 1990. — 237с.

ЛИСЕНКО І.В., ст. гр. ЕГП-06

Наук. кер.: Кучер В.А., к.е.н., доц.

ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",

м. Донецьк

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Проведено изучение роли и функций инвестиционных процессов в экономике. Рассмотрено формирование инвестиционной стратегии предприятия. Проведен общий финансовый анализ деятельности предприятия: проведен анализ показателей платежеспособности, финансовой стойкости, а также оценена вероятность банкротства предприятия.

Актуальність. У системі відтворення, безвідносно до його суспільної форми, інвестиціям належить найважливіша роль у справі поновлення і збільшення виробничих ресурсів, а, отже, і забезпеченні визначених темпів економічного росту. Якщо представити суспільне відтворення як систему виробництва, розподілу, обміну і споживання, то інвестиції, головним чином, стосуються першої ланки — виробництва, і, можна сказати, складають матеріальну основу його розвитку.

Інвестиції грають центральну роль в економічному процесі, вони визначають загальне зростання економіки. У результаті інвестування засобів в економіку збільшуються об'єми виробництва, зростає національний доход, розвиваються й ідуть вперед в економічному суперництві галузі і підприємства найбільшою мірою задовольняючий попит на ті або інші товари і послуги. Отриманий приріст національного доходу частково знову накопичується, відбувається подальше збільшення виробництва, процес повторюється безупинно [1]. Таким чином, інвестиції, що утворюються за рахунок національного доходу в результаті його розподілу, самі